

Nordisk sygeplejeetik

Artiklen henvender sig til sygeplejersker, der interesserer sig for etik. Den består af et referat fra et møde for sygeplejeetiske råd i Norden, og hovedbudskabet er, at det nytter at forene kræfterne.

Sygeplejersken 2006 ; (23): 42-43. Øvrige artikler

Edith Mark , cand.cur., ph.d.

I april 2006 mødtes repræsentanter fra de sygeplejeetiske råd i Norden i Oslo for at drøfte sygeplejeetik. Der var 22 deltagere fra Færøerne, Sverige, Danmark og Norge. Finland og Island kunne ikke deltage. Formålet var at opbygge et nordisk netværk, udveksle erfaringer, dele udfordringer og lære af hinandens arbejdsformer.

Udfordringen er at give sygeplejersker tiltro til deres faglige skøn. Vi ønsker i sygeplejeetiske råd i Norden at indgyde sygeplejersker mod til at ytre sig og sige fra i de forhold, der er uværdige og nedbrydende, og vi ønsker i alle faglige sammenhænge at pege på, at sygeplejeetik skal tænkes ind og gives tid og opmærksomhed.

Markedsøkonomien i sundhedsydelserne er mere og mere styrende for de holdninger og handlinger, sygeplejersker pålægges. Vi må spørge kritisk til det paradigme, som ligger til grund for det effektive sundhedsvæsen. Bliver mennesker objektiviseret og behandlet på samlebånd? Sygeplejersker bliver i alt fald stressede og frustrerede, når de oplever, at etik og god moral ikke længere er vævet ind i faget.

Der skal være sammenhæng mellem sygeplejens omsorgsetik og praksis. Derfor er det en fælles udfordring og målsætning for de sygeplejeetiske råd i Norden at pege på tid til etisk refleksion. Vi ønsker at være forberedte på de dilemmaer og etiske problemstillinger, sygeplejersker stilles over for. Det ønsker vi, selvom etik - opfattet som helhedstænkning - sanselighed og rum for mangfoldighed er i modsætning til mange af tidens tendenser i form af specialisering, standardisering og kvantificering.

Fælles basis

Vi har i Norden mange fælles grundopfattelser af sygeplejerskens opgaver over for det enkelte menneske og i samfundet. De nordiske sygeplejeorganisationer har tiltrådt International Council of Nurses' (ICN) etiske kodeks. Det betyder, at autoriserede sygeplejersker allerede har en etisk ramme for udøvelse af sygepleje, og de nordiske sygeplejeorganisationer har et formaliseret nordisk samarbejde via Sygeplejerskernes Samarbejde i Norden, SSN. Her har man bl.a. udarbejdet fælles etiske retningslinjer for sygeplejeforskning.

Men de nordiske sygeplejersker har måske mest til fælles på kulturmønstret. Nordiske mænd og kvinder opfatter sig som relativt frigjorte. Vi har friheden til spontant at udtrykke etik, til at sige til og sige fra. Bevisbyrden ligger ikke hos den, der handler til gavn for den anden. Vores opgave er at reagere, før det er for sent. Det er sund fornuft, og etik er ikke elitær.

Samtidig har vi en demokratisk grundholdning, og generelt er vi veluddannede, arbejdsomme og pligtopfyldende. Det kulturmønster mener de nordiske sygeplejeetiske råd er værdifuldt at støtte op om. Sygeplejersker skal ikke blindt adlyde ordrer, de skal stå frem og ytre sig. Etikken er alles mandat og alles ansvar.

En fælles nordisk sygeplejeetik kan få positiv betydning for alle sygeplejersker, fordi en tydelig og bærekraftig sygeplejeetik støtter den enkelte sygeplejerske på alle niveauer til den gode, kloge og rigtige sygepleje.

På mødet i Oslo blev det klart, at der er basis for at arbejde sammen i Norden. Der er mange fælles referencer og målsætninger, bl.a. vil vi gerne arbejde for fortsat at væve etik ind i faget. Sygepleje er universel i sit væsen. Det skyldes, at omsorgsetikken er så central i faget, og at sygepleje udspilles i relationer mellem mennesker. Der er meget at drøfte, når vi vil udvikle faget ud fra etiske refleksioner.

På mødet diskuterede vi bl.a.:

- Hvordan uddanner vi de studerende til moralsk praksis?
- Hvordan realiserer vi god sygepleje på trods af dårlige vilkår?
- Hvordan kan sygeplejeledere åbne op for etiske refleksioner og beslutninger i en organisation?
- Hvordan identificerer og løser vi etiske dilemmaer?
- Hvordan prioriterer vi rigtigt og retfærdigt?
- Hvem trænger særligt til beskyttelse, og hvem er de svage og sårbare grupper?

Sygeplejeetisk Råd i Danmark er vært, når de nordiske sygeplejeetiske råd mødes igen i foråret 2007. I mellemtiden fungerer netværket via mail og hjemmesider.

Edith Mark er formand for Sygeplejeetisk Råd.

Boks 1.

SYGEPLEJEETISK RÅD I NORDEN

Sygeplejeetisk Råd (SER) er knyttet til Dansk Sygeplejeråd (DSR) på en både fri og bundet måde. SER er uafhængigt af DSR i forhold til holdninger og udtalelser. Samtidig er SER tæt knyttet til DSR, idet de 10 medlemmer skal være medlem af DSR og vælges af DSRs kongres. Ingen af medlemmerne må indtage andre tillidshverv i DSR. DSR finansierer SER, dog sådan at medlemmerne aftaler tjenestefrihed med tjenestestedet.

De sygeplejeetiske råd i Norden er opbygget lidt forskelligt fra land til land, alt efter hvordan rådene er knyttet til organisationerne.

- I Norge arbejder lederen i 80 pct. af tiden i det sygeplejeetiske råd.
- I Sverige har man organiseret det sådan, at lederen af det sygeplejeetiske råd samtidig er medlem af hovedbestyrelsen i **Svensk sjuksköterskeförening (SSF)**.

Alle de nordiske lande har udarbejdet egne sygeplejeetiske retningslinjer, mens Sverige foreløbig har oversat den etiske kodeks fra International Council of Nurses til svensk.

Læs mere om SER og det nordiske samarbejde på rådets hjemmeside: <https://dsr.dk/ser>

Emneord:

Etik

International sundhed